

Bouwhistorisch onderzoek: O. L. V. van Fatimakerk

Servaasplein 1, 5614 CL Eindhoven

6 FEBRUARI 2020

Dewitte Architecte, bureau voor bouwhistorisch onderzoek.
Vlokhovenseweg 4, 5625 WP Eindhoven

Illustratie kaft:

Afb. 1 : O.L.V. van Fatimakerk d.d. 11-12-2019

© Dewitte Architecte, bureau voor bouwhistorisch onderzoek:

De inhoud van deze nota behoort toe aan Dewitte Architecte en wordt beschermd door het internationaal recht betreffende de auteursrechten en meer algemeen door het intellectuele eigendomsrecht.

Elke kopie is verboden tenzij Dewitte Architecte daartoe uitdrukkelijk en voorafgaand schriftelijk akkoord heeft gegeven.

Inhoudsopgave

1. Identificatie en afbakening	4
1.1. Objectgegevens	4
1.2. Voorwoord.....	4
2. Overzicht van de bouw- en gebruiksgeschiedenis	8
2.1. Situatie en context.....	8
2.2. Gebruiksgeschiedenis	8
2.3. Bouwgeschiedenis	10
3. Bouwhistorische beschrijving van de bestaande toestand	17
3.1. Beschrijving situatie en ruimtelijke context.....	17
3.2. Extérieur.....	17
3.3. Interieur.....	20
4. Waardestelling.....	28
4.1 Cultuurhistorische waardestelling.....	28
4.2 Interne waardestelling.....	29
4.3 Waardestellende tekeningen	31
5. Aanbevelingen.....	37
6. Literatuur- en bronnenoverzicht.....	39
7. Bijlage.....	40

1. Identificatie en afbakening

1.1. Objectgegevens

Opdrachtnr.: 61-2019

Opname: 11 12 2019

Uitvoering: Opgemaakt door Dewitte Architecte, bureau voor bouwhistorisch onderzoek.

Onderzoeker: Liz Dewitte

Telefoon: 06 33 80 81 34

E-mail: info@dewittearchitecte.nl

Web: <http://www.dewittearchitecte.nl/>

Pand: Onze Lieve Vrouwe van Fatimakerk (officiële naam 'Onbevlekt Hart van Maria')

Adres: Servaasplein nr. 1, 5614 CL Eindhoven

Het onderzoek werd uitgevoerd voor het achterste deel van het kerkgebouw.

Het voorste deel van de kerk is in gebruik door de Chinese Christian Church.

Status:

Aangemerkt als cultuurhistorisch waardevol pand

Opdrachtgever: Keizersberg Vastgoed

Adres: Groesvlaas nr. 7, 5763 PD Milheeze

Kadastrale gemeente:

Eindhoven, Stratum, Sectie: E, Perceelnrs: 6497 & 6498

1.2. Voorwoord

De wens tot het verbouwen van het achterste gedeelte van de kerk tot woningen is de aanleiding geweest voor het uitvoeren van dit bouwhistorisch onderzoek. Het doel van de verbouwing is de kerk te behouden als groen hart van het Tuindorp, waarbij de maatschappelijke functie (deels) behouden blijft en waarbij ook gewoond kan worden in een parkachtige omgeving.¹

Huidige situatie: Het achterste deel van de kerk staat leeg sinds 2004 en het voorste deel is in gebruik als kerkruimte.²

Om in het kader van een aanstaande verbouwing inzicht te krijgen in de bouwhistorische waarden van het betreffende gebouw hebben de initiatiefnemers opdracht gegeven tot een bouwhistorische onderzoek.

Het pand is aangemerkt als cultuurhistorisch waardevol. Het bouwhistorisch rapport zal inzicht bieden in de aanwezigheid en de waarde van de afzonderlijke onderdelen. Daarbij komt ook de 'speelruimte' in beeld voor de aanpassingen waarmee de volgende gebruikers mogelijk het pand bruikbaar kunnen maken voor de nieuwe functie.

De bouwhistorische opname en dit rapport zijn uitgevoerd en opgezet op basis van de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek 2009.

¹ LA Architecten Ingenieurs & Kruit Kok Landschapsarchitecten, Voorlopig ontwerp Fatimakerk, 23-10-2019

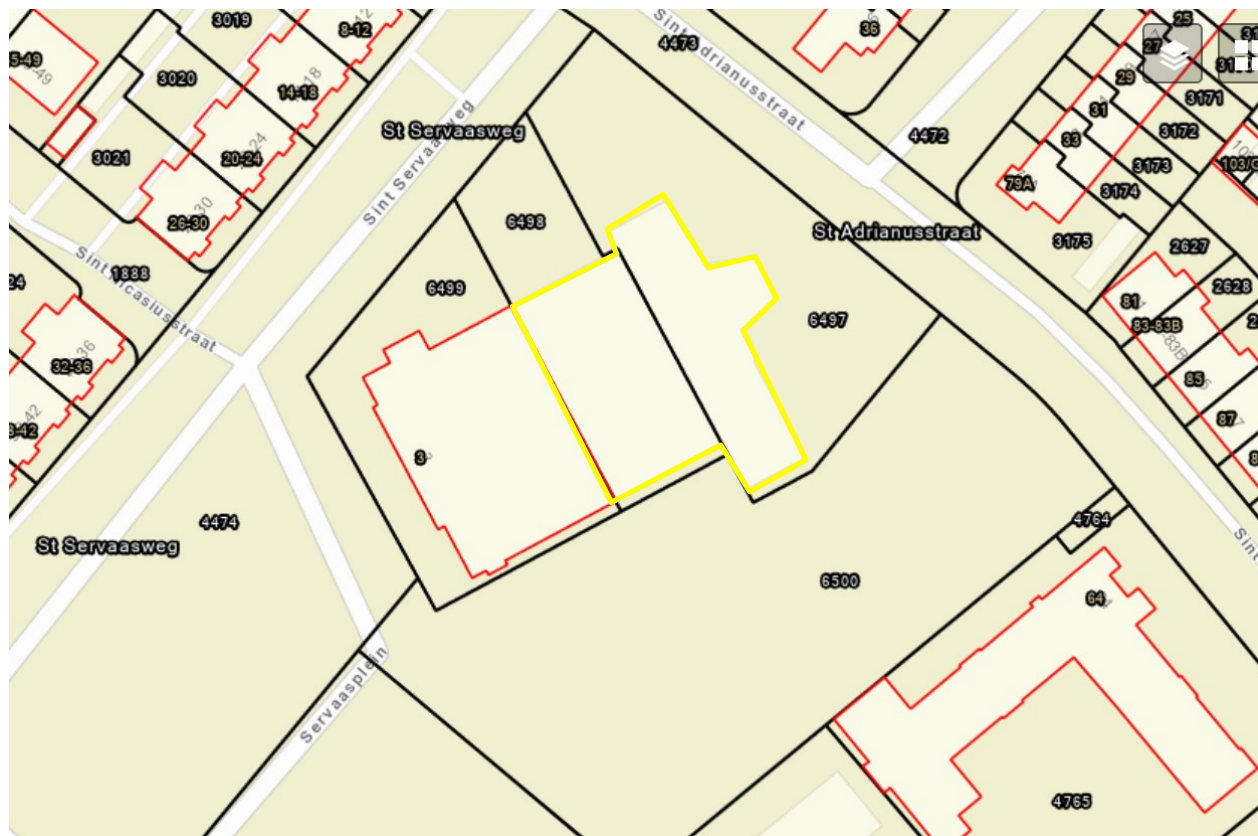
² http://reliwiki.nl/index.php?title=Eindhoven,_Servaasplein_1_-_O.L._Vrouw_van_Fatima

Afb. 2, Kaart tuindorp “De Burgh” tussen de Gelderopse weg, Petrus Dondersstraat, Piuslaan en Heezerweg

Afb. 3, Luchtfoto tuindorp (Bron: googlemaps d.d. 10-01-2020)

Afb. 4, Kadastrale kaart, achterste gedeelte van de kerk perceelnrs. 6497 en 6498 (bron: atlas.odzob.nl)

2. Overzicht van de bouw- en gebruiksgeschiedenis

2.1. Situatie en context

De voorgevel van de O.L.V. van Fatimakerk bevindt zich op het Servaasplein. De kerk staat gedraaid ingepland onder een hoek van 23° ten opzichte van de pleinwand. Hierdoor is het koor van de O.L.V. van Fatimakerk naar het oosten gericht. Aan de noordelijke zijde van de kerk ligt de Sint Servaasweg en aan de oostelijke zijde de Sint Adrianusstraat.

De huidige situatie is gelijk aan de aanleg tijdens de bouw in 1949. Het karakteristieke blokvormige bestratingspatroon van het plein en de beplanting rondom het plein is behouden. Opvallende boomgroepen zijn de lindebomen op het voorplein en langs de St. Adrianusstraat en de grote beuken achter de kerk. Het kerkgebouw ligt 80 cm hoger dan zijn omgeving.³

2.2. Gebruiksgeschiedenis

2.2.1. De parochie O.L.V. van Fatima

De O.L.V. van Fatimakerk is ontworpen en gebouwd als parochiekerk voor het Tuindorp “De Burgh”. De parochie O.L.V. van Fatima werd in 1947 gesticht vanuit de moederparochie de Sint Jorisparochie. In 2002 ontstond de nieuwe Parochie Stratum (Gerardus Majella, Don Bosco, OLV Tuindorp, Sint Josef Tivoli en Pius X). Hierbij werd besloten om op termijn door de terugloop van het aantal kerkgangers de kerken Don Bosco, OLV Tuindorp en Sint Josef Tivoli te sluiten.

Op 1 januari 2012 ontstond de huidige parochie Sint Joris door een fusie van de Sint Jorisparochie, parochie Stratum, parochie Strijp, parochie Gestel, parochie Tongelre, H. Hartparochie en de parochie Sint Catharina (binnenstad). De O.L.V. van Fatimakerk is aan de eredienst onttrokken en de parochianen van het Tuindorp kunnen kerken in de Sint Joris kerk in Stratum.⁴

2.2.2. De kerk in gebruik voor de eredienst

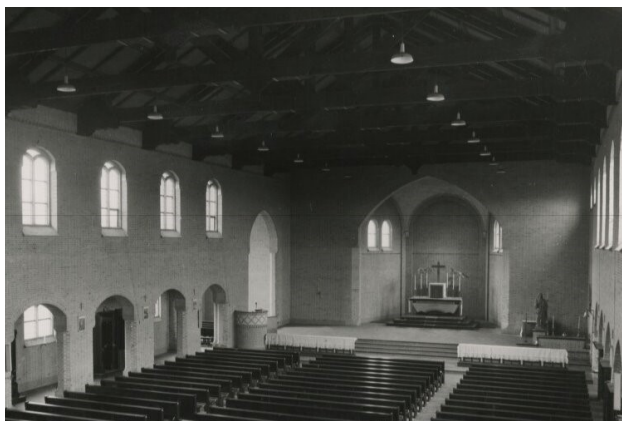
Het interieur van de naoorlogse kerken werd bepaald door de liturgische wijzigingen binnen de rooms-katholieke kerk. De bouwpastoor was pastoor M. Meijer. De kerk werd opgeleverd met een altaar dat diep in het priesterkoor geplaatst was. De pastoor stond tijdens de mis met zijn rug naar het volk gericht en sprak traditionele Latijnse teksten uit in de richting van het altaar. De oorspronkelijke indeling van de middenbeuk bestond uit drie rijen zit- en knielbanken. Achter het oude hoogaltaar met tabernakel, dat op een verhoging stond, stond een eenvoudig kruis. De ronde bakstenen preekstoel is authentiek, er was nog geen schildering op aangebracht. Links en rechts van het priesterkoor stonden twee communiebanks, waar de parochianen knielend ter communie gingen. Tussen de rondboogvormige openingen die naar de zijgang leiden hingen de kruiswegstaties. In de zijgang (ruimte 0.04) stonden drie biechtstoelen opgesteld. De altaarkapel (ruimte 0.3) was oorspronkelijk gereserveerd voor de Zusters van Barmhartigheid van Huize Glorieux. De kapel kreeg hiervoor een eigen ingang in de noordgevel.⁵

Het interieur heeft in de loop der jaren een opknappbeurt gehad. De bouwpastoor kwam snel te overlijden en werd opgevolgd door de vernieuwende pastoor Jan van de Rijdt. Het hoofdaltaar werd vernieuwd en er kwam een wandbekleding van firma Eliëns achter te hangen. De preekstoel kreeg een schildering. Naast de preekstoel werd een doopvont geplaatst en er werden nieuwe lichtarmaturen opgehangen. De kleurstelling van het plafond is vermoedelijk in die tijd uitgevoerd door schildersbedrijf De Haan. Een van de familieleden was kerkmeester in de beginjaren van pastoor van de Rijdt.

³ LA Architecten Ingenieurs & Kruit Kok Landschapsarchitecten, Voorlopig ontwerp Fatimakerk, 23-10-2019

⁴ GRINTEN, P.v.d., Beknopte geschiedenis van de Parochie Sint Joris te Eindhoven, 2019

⁵ E-mail van Stephan van der Horst aan Liz Dewitte, 1-11-2019

Afb. 6, Middenbeuk zicht op priesterkoor, 1958, RHCE⁶

Afb. 7, Priesterkoor (bron: Stephan van der Horst)⁷

Dit interieur werd na het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) een tweede keer aangepast. Binnen de Katholieke Kerk werd gestreefd naar een actieve deelname van de gelovigen tijdens de eredienst. Om dit te bereiken kwam de priester met het gezicht naar het volk te staan en werd de mis gehouden in het Nederlands. Ook het gebruik van de kerkruimte wijzigde hierdoor. Het altaar kreeg een centrale plek en verschoof daarvoor naar voren. Er werden nieuwe witte interieurelementen in de kerk ingebracht: spreekstoel, altaar en tabernakel (van links naar rechts). Op de plaats van het hoogaltaar kwam een Mariabeeld te staan, gemaakt door de Eindhovense kunstenaar Hans Goddefroy. In het priesterkoor kwamen glas-in-loodramen gebaseerd op het "wees gegroet Maria", ontworpen door Louis Derijks. De middenbeuk werd ingedeeld met twee rijen zit- en knielbanken en een middenpad. De altaarkapel werd omgebouwd tot doopkapel.

Afb. 8, Priesterkoor, na 1962 (bron: Stephan v d Horst)

Afb. 9, Mariabeeld

Afb. 10, Dooptont

⁶ Beeldmateriaal RHCE, 66995 Interieur Onze Lieve Vrouw van Fatimakerk, 03-1958, Mierlo, Frans Joseph van Mierlo, Foto Visie

⁷ Spierings Pauline, Wij horen vandaag geen biecht

Afb. 11&12, Noordzijde, Hand: Wees gegroet, zon: Vol van genade Afb. 13&14, Zuidzijde, korenaar: de heer is met u, duif: Gij zijt de gezegende, na 1962

In **2004** werd de O.L.V. van Fatimakerk onttrokken aan de eredienst van de R.K. Kerk.

In **2007** kocht de Chinese Christian Church de voorzijde van de kerk om die te gebruiken voor hun erediensten.⁸

2.3. Bouwgeschiedenis

2.3.1 De stijl

Typologie: asymmetrische driebeukige basiliek, parochiekerk

Stijl: De kerk is gebouwd in een **traditionalistische stijl** met kenmerken van de **Delftse School**. Dit was de kenmerkende bouwstijl in het begin van de wederopbouwperiode na WOII.

De architecten: Ir. Jacobus Cornelis van Buijtenen (1909-2003)⁹ en arch. B. Clement (1902-1959)

Op **18 oktober 1948** werd door de gemeente Eindhoven de vergunning voor het bouwen van een R. K. Kerk verleend.¹⁰ De bouwpastoor was Pastoor R. Meijer.

Uit het gemeentelijk archief blijkt dat er een gewijzigde set tekeningen werd ingediend, die op **25 februari 1949** werd goedgekeurd. De bouw van de kerk ging van start in oktober 1948 en liep door tot in november 1949.¹¹

Afb. 15, Bouw, 1949, Eindhoven in Beeld

Afb. 16, Opening St. Adrianusstraat, 1963¹²

⁸ http://reliwiki.nl/index.php?title=Eindhoven,_Servaasplein_1_-_O.L._Vrouw_van_Fatima

⁹ <https://zoeken.hetnieuweinstituut.nl/nl/personen/detail?q=Buijtenen&page=2>

¹⁰ Gemeente Eindhoven, bouwarchief, bouwvergunning 7/48

¹¹ Gemeente Eindhoven, bouwarchief, bouwvergunning 7/48, toezicht en handhaving notities bouwinspectie

¹² www.eindhoveninbeeld.com, fotonr. 7540, fotograaf Vic van Lijf

De Delftse School.

Van Buijtenen studeerde aan de Technische Hogeschool van Delft in 1926-1929, 1930 (kandidaatsexamen), 1934(ingenieursdiploma). Tot zijn leermeesters behoorden o.a. Grandpré Molière. Van Buijtenen is daarmee ook een studiegenoot geweest van Hans van der Laan die van 1925 tot 1927 bouwkunde studeerde aan de TH Delft alvorens hij in het klooster in Oosterhout intrad.

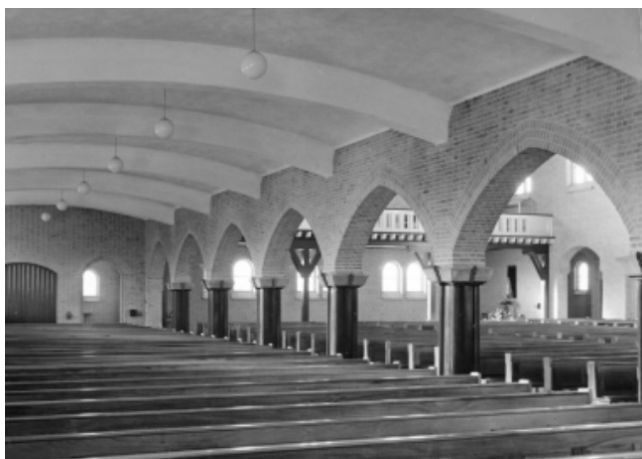
De invloed van hoogleraar Grandpré Molière op zijn studenten was groot. Hij bestudeerde het neothomistische gedachtegoed dat teruggrijpt op de middeleeuwse scholastiek van de monnik Thomas van Aquino. Grandpré Molière verkondigde een schoonheidsleer, toegespitst op de architectuur, die de intentie had om de onveranderlijke waarden, die aan de architectuur ten grondslag liggen, bloot te leggen. Het geheel wordt daarbij verdeeld in gelijkvormige onderdelen. Zijn invloed was zo groot dat men van de 'Delftse school' is gaan spreken.

Dit is een stroming binnen het traditionalisme die teruggreep op de eenheid van geest en materie. Kenmerkend voor de stijl zijn de eenvoudige ingetogen vormen, de harmonie tussen de bouwonderdelen, het gebruik van traditionele materialen zoals baksteen en hout, en het toepassen van een ambachtelijke bouwwijze. De middeleeuwse architectuur – in het bijzonder de romaanse architectuur- werd diepgaand bestudeerd.

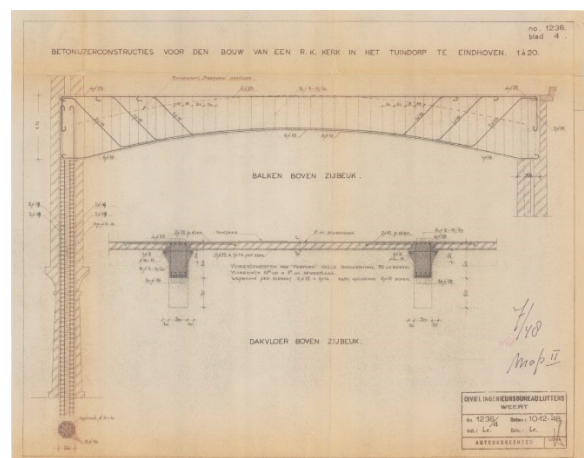
Onder invloed van dom Hans van der Laan verschuift de aandacht naar het gebruik van een vast matenstelsel, het zogenaamde plastische getal. Doordat architecten dit matenstelsel strikt gaan gebruiken in hun ontwerpen ontstaat na 1952 de 'Bossche School'.

Van Buijtenens werk sluit aanvankelijk aan bij de Delftse school, zij het eenvoudig en ingetogen, ook in materiaalgebruik. Naast baksteen en natuursteen gebruikt hij ook gewapend beton. Dit is een onedel materiaal volgens de regels van de Delftse school dat niet zichtbaar gebruikt mag worden. Ook past hij in de dikke bakstenen muren overspanningen toe, met rond- en spitsbogen. Spitsbogen behoren in principe niet tot de Delftse School. Uit de constructietekeningen blijkt dat er bij de O.L.V. van Fatimakerk gewapend beton gebruikt is. Deze betonconstructie is intern gebruikt zodat aan de binnenzijde van het gebouw de ambachtelijke afwerking van de materialen behouden blijft.

Van Buijtenen bracht asymmetrie aan in de plattegrond en de gevels. Door verschillende boogconstructies in de muren toe te passen in de O.L.V. van Fatimakerk werd duidelijk dat de rechter zijbeuk (ruimte 0.5) plaats bood aan de kerkbezoekers terwijl de linker zijbeuk enkel een doorgang was (ruimte 0.4). Door verschillende raamopeningen te maken in noord- en zuidgevel ontstond een mooie lichtval.

Afb 17, 1949, zijbeuk, Eindhoven in Beeld, fotonr. 8773

Afb 18, Wapening balken en dakhloer boven zijbeuk¹³

¹³ Bouwarchief, bouwverg. 7/48, Advies betonconstructie blad 4, Civiel Ingenieursbureau Lutters Weert, 10-12-1948

Maatverhouding 3 bij 4

De O.L.V. van Fatimakerk heeft een rationele maatverdeling die gebruikt wordt als middel om eenheid en gelijkvormigheid in het gebouw te brengen.

Het maatsysteem is afgeleid van het baksteenformaat (lengte x breedte x hoogte : 20cm x 10cm x 5cm). In combinatie met een voeg van 1 cm ontstaan hierdoor maten die een veelvoud zijn van 11cm. Deze maten worden gebruikt voor de muurdiktes. De muur bij het priesterkoor is een spouwmuur van 77cm (22-33cm spouw-22). De binnenmuren zijn 22cm dik. En zo is de muur tussen de middenbeuk en de zijbeuk 55cm dik (22-11cm spouw-22cm).

Als we retrospectief terugkijken kunnen we een meetkundige reeks herkennen in het baksteenpatroon uitgaande van een verhouding van ca. $\frac{3}{4}$ dat gelijkaardig is aan het plastische getal:

.../100/ 75 ($\frac{3}{4}$ van 100)/ 57 (ca. $\frac{3}{4}$ van 75)/ 43 (ca. $\frac{3}{4}$ van 57)/ 32,5/24,5/18,5/14/10,5...

Deze maten kunnen ook verdubbeld worden:

.../200/150/114/86/65/50/37/28/21...

Deze maten verhouden zich onderling tot elkaar :

100 (1)/ 75 ($\frac{3}{4}$)/ 57 (ca. $\frac{4}{7}$)/ 43 (ca. $\frac{3}{7}$)/ 32,5 (ca. $\frac{1}{3}$)/ 25 ($\frac{1}{4}$)/ 18,5 (ca $\frac{1}{5}$)/ 14 ($\frac{1}{7}$)/ 10,5 (ca $\frac{1}{9}$)

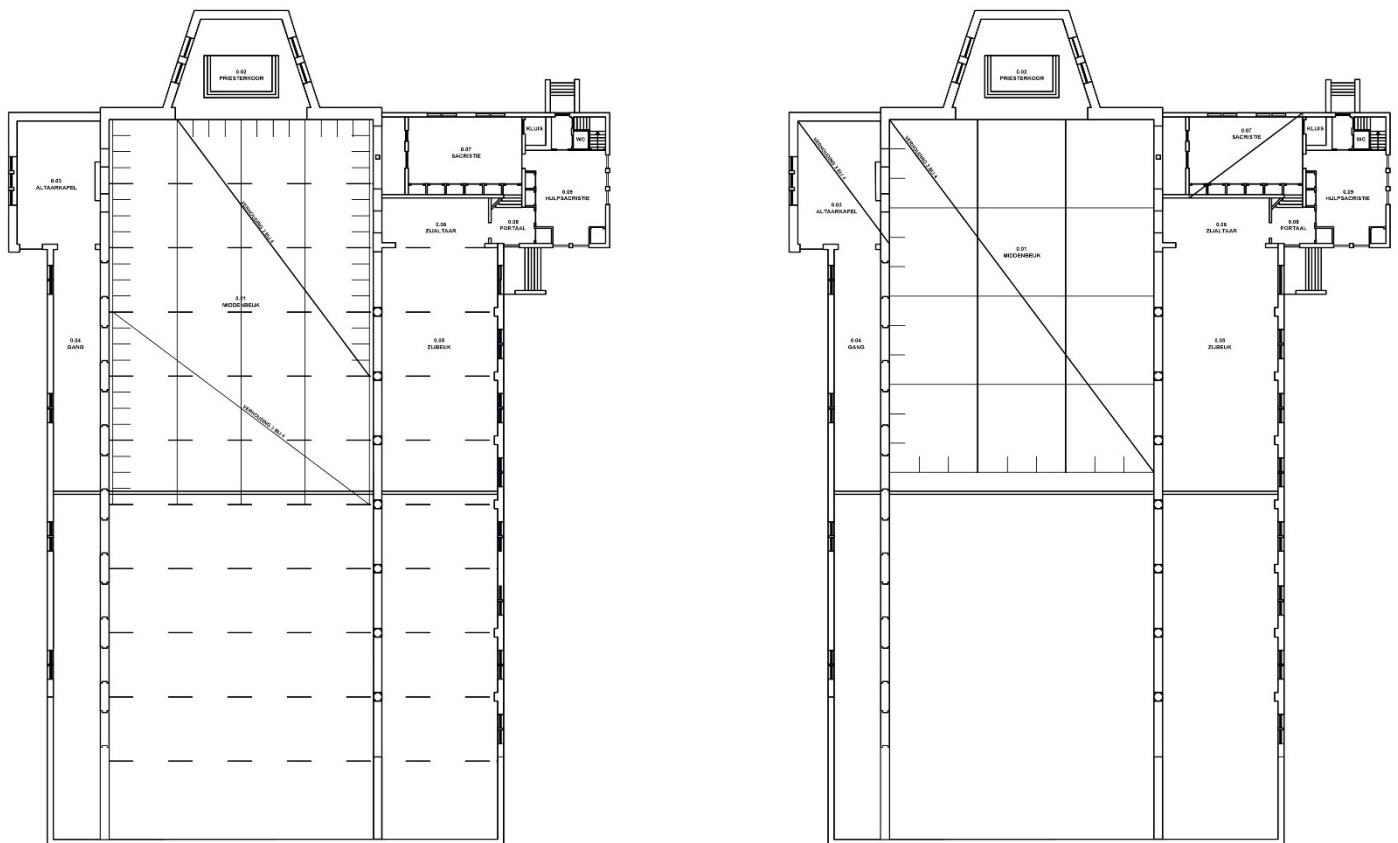
Dit zijn maatverhoudingen met kleine afwijkingen zodat er op bepaalde plaatsen restmaten ontstaan die worden weggewerkt in het gebouw. Als algemene regel hierbij geldt 'het geheel is altijd iets meer dan de delen'.

De middenbeuk van de kerk is 16,92m breed. Deze kan verdeeld worden in 3x5,625m plus een restmaat. 5,625 kan verdeeld worden in 3x1,875. De halve middenbeuk heeft een verhouding van ca. $\frac{3}{4}$ (3 x 5,625m bij 4 x 5,625m). De altaarkapel heeft een maatvoering ca. $\frac{3}{4}$: nl 7,50m lengte (4 x 1,875) bij 5,625 (3 x 1,875).

De middenbeuk kan ook opgedeeld worden in vier delen van 4,10m plus een restmaat. 4,10m is ook de afstand tussen de dakspanten. Op deze manier ontstaat een grid van 4,10m van 4,10.

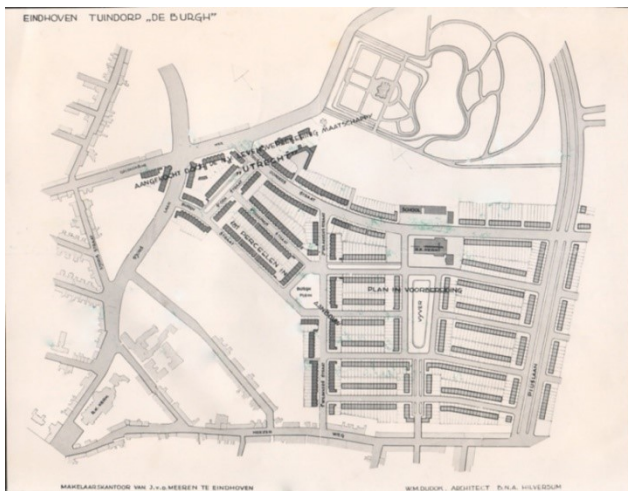
Vanuit dit grid wordt het gebouw verder in delen onderverdeeld. Drie traveeën van de middenbeuk hebben ook een verhouding van ca. $\frac{3}{4}$ (3 x 4,10m bij 4 x 4,10m).

Afb 19, Maatschema's in de O.L.V. van Fatimakerk (schaal 1:500)

Het tuindorp “De Burgh”

De kerk is onderdeel van het Tuindorp “De Burgh”. Dit Tuindorp werd ontworpen door architect Willem Marinus Dudok tussen 1933-1935. Door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog (1940-1944) werd het plan maar gedeeltelijk gerealiseerd. In de wederopbouwperiode werd de tuinwijk verder afgebouwd maar niet volgens het oorspronkelijk plan. De kerk kwam op een andere plek te staan dan voorzien in het ontwerpplan. Dudok had een kerk met langwerpig kerkplein ingetekend aan de Petrus Dondersstraat. Lange tijd bleef naast het perceel waar nu de O.L.V. van Fatimakerk staat de boerderij van familie de Rooij behouden. Deze was later in gebruik door de scouting groep Pere Kersten onder de naam “Het Vossenhoof”. De scouting zat boven op zolder en onderin was een ontmoetingsruimte.

Afb. 20, Tuindorp “De Burgh”, 1933-1935 (bron: RHCE)

Afb. 21, Bouwfasen Tuindorp “De Burgh”¹⁴

Afb. 22, Topografische kaart ca. 1950 (bron: atlas.odzob.nl)

Afb. 23, Topografische kaart 1960 (atlas.odzob.nl)

¹⁴ <http://snailinthecity.blogspot.com/2013/11/tuindorp-de-burgh-stratum-eindhoven.html>

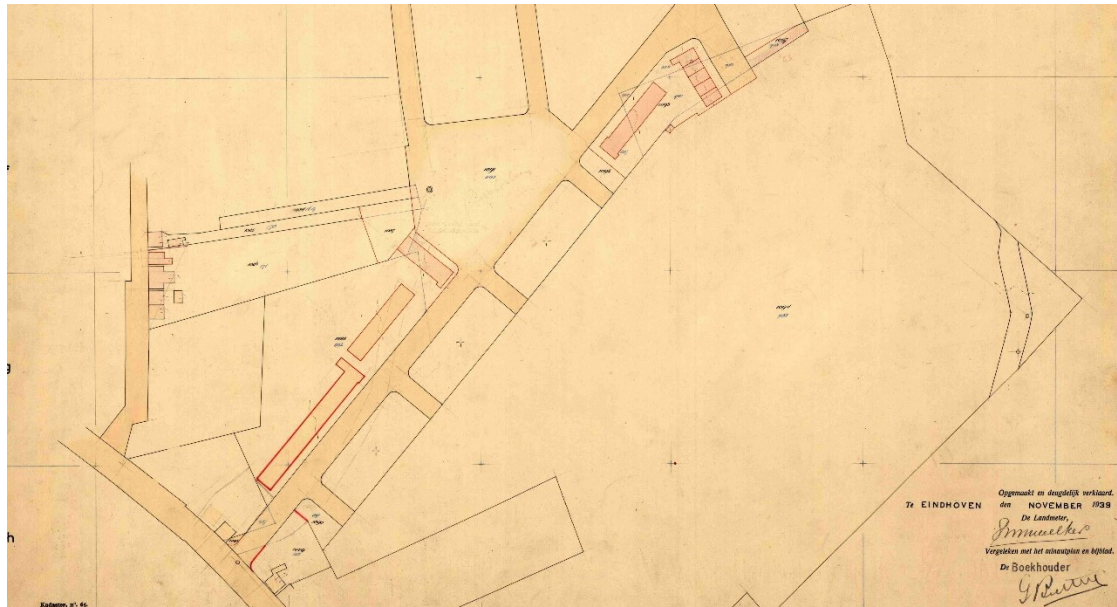
2.3.2 Bouwfasen

Op de **kadasterkaarten** is de groei van het ensemble als volgt af te lezen:

(Zwarte lijnen zijn ongewijzigde grenzen, blauwe lijnen zijn vervallen grenzen, rode lijnen zijn nieuwe grenzen)

Dienstjaar: 1940 hulpkaart, Eindhoven, Stratum, Sectie E, perceelnr. 1094 (Afb. 10)

Omschrijving: Aanleg van de eerste straten van het Tuindorp rondom het Burghplein. De eerste woningen van het witte dorp werden gebouwd van 1937 tot 1940 naar een ontwerp van architect Dudok. Een groot perceel wordt afgebakend voor een volgende fase van de bouw (nr 1094)

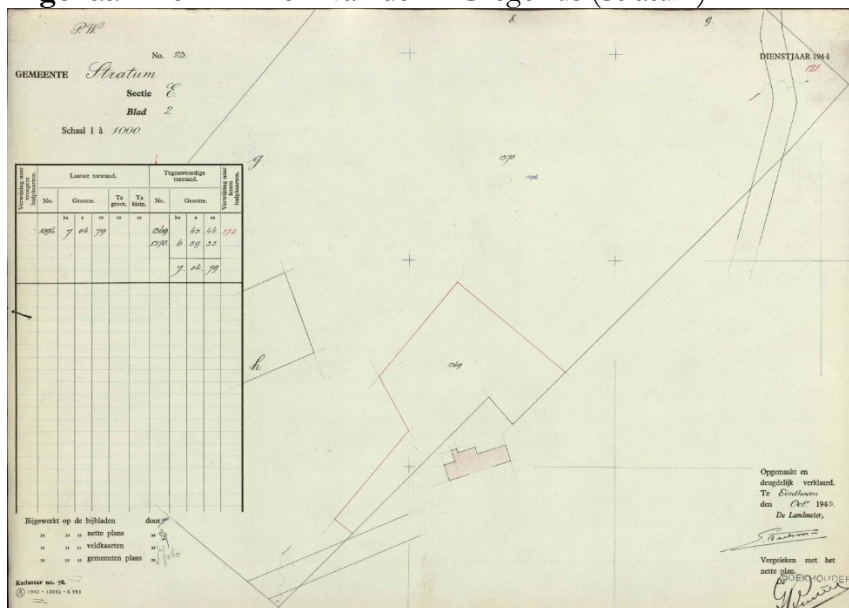

Afb 24, 1940 hulpkaart (bron: BHIC kadasterplannen)

Dienstjaar: 1944 hulpkaart, Eindhoven, Stratum, Sectie E, perceelnr. 1369 en 1370

Omschrijving: Afsplitsing van een nieuw bouwterrein (E 1369) van het grote perceel (nr 1094), dienstjaar 1951 stichting, dj 1952 overdracht kerkgebouw en plein naar de O.L.V. van Fatima parochie.

Eigenaar: De R.K. Kerk van de H. Gregorius (Stratum)

Afb 25, 1944 hulpkaart (bron: BHIC kadasterplannen)

Dienstjaar: 1982 hulpkaart, Eindhoven, Stratum, Sectie E, perceelnr. 4323

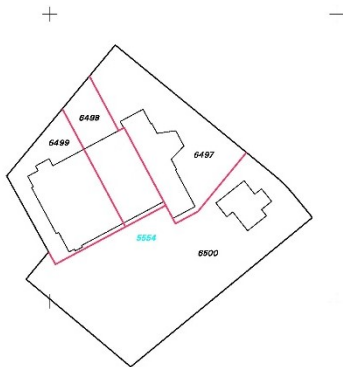
Omschrijving: Kerkgebouw plein (E 1369), pastorie, tuin, jeugdhuis, ged. houten school, schuur (E 2831) aan het St. Servaasplein 2-3 wordt kerk, huis, boerderij en tuin aan de St. Adrianusstraat.

Eigenaar: Parochie van Onze Lieve Vrouw van Fatima

Dienstjaar: 2008 hulpkaart, Eindhoven, Stratum, Sectie E, perceelnr. 6497 tot 6499

Omschrijving: Verdeling van het perceel in drie delen, verkoop van het voorste deel van de kerk aan de Chinese Christian Church.

Afb 28, 2008 hulpkaart (bron: BHIC kadasterplannen)

3. Bouwhistorische beschrijving van de bestaande toestand

3.1. Beschrijving situatie en ruimtelijke context

De O.L.V. van Fatimakerk bepaald nog steeds de architectonische en ruimtelijke kwaliteit van de bebouwing op het Servaasplein. Maar door de langdurende leegstand heeft het pand zwaar te lijden aan verloedering en achterstallig onderhoud.

3.2. Exterieur

3.2.1 *Bouwmassa*

Algemeen:

De hoofdbouw van de grote wederopbouwkerk bestaat uit asymmetrische driebeukige basiliek, met een middenbeuk onder een zadeldak met dakruiter, geflankeerd door een zijbeuk en gang onder een plat dak. Dwarsbeuk met altaarkapel en sacristie onder een zadeldak. Het uitgebouwd driezijdig koor is afgedekt door een schilddak. De buitenmuren zijn opgetrokken in hardgrauwe rode baksteen in Vlaams verband. De dakschilden zijn afdekt met verbeterde Hollandse pannen.

Afb. 29, Bouwmassa

Afb. 30, Voorgevel (eigendom Chinese Kerk)

3.2.2 *Zuidgevel*

Afb. 31, Zuidgevel

Afb. 32, Zuidgevel met dakruiter

Afb. 33, Zuidgevel, uitbouw hulpsacristie

Afb. 34, Zuidgevel, deur zijbeuk

Afb. 35, Zuidgevel, zijbeuk

Afb. 36, Zuidgevel, topgevel hulpsacristie

3.2.3 Oostgevel

Afb. 37, Oostgevel, uitbouw sacristie

Afb. 38, Oostgevel

Afb. 39, Oostgevel, toegang hulpsacristie

Afb. 40, Oostgevel,

3.2.4 Noordgevel

Afb. 41, Noordgevel

Afb. 42, Noordgevel, uitbouw altaarkapel

Afb. 43, Noordgevel, middenbeuk en gang

Afb. 44, Noordgevel, toegangsdeur naar altaarkapel

Afb. 45, Noordgevel, hemelwaterafvoer

Afb. 46, Noordgevel, toegangsdeur naar altaarkapel

3.3. Interieur

3.3.1 Ruimten

Centraal in het pand ligt de middenbeuk met aan weerszijden nevenruimten. De fundering bestaat uit een gewapend betonnen funderingszool. Achter de bakstenen muren is een onzichtbare betonconstructie ingebracht. Trekbalken rusten op achthoekige gewapende kolomkernen bezet met natuursteen. De vloeren zijn gemaakt van holle gewapende vloerdelen. Het zadeldak van de middenbeuk wordt gedragen door houten spanten met trekbalken.

Middenbeuk ruimte 0.1

Afb. 47, Middenbeuk (foto: Stephan van der Horst)

Afb. 48, Middenbeuk, spantconstructie

Afb. 49, Ramen zuidzijde (foto: Stephan van der Horst)

Afb. 50, Middenbeuk, zicht vanuit zijbeuk

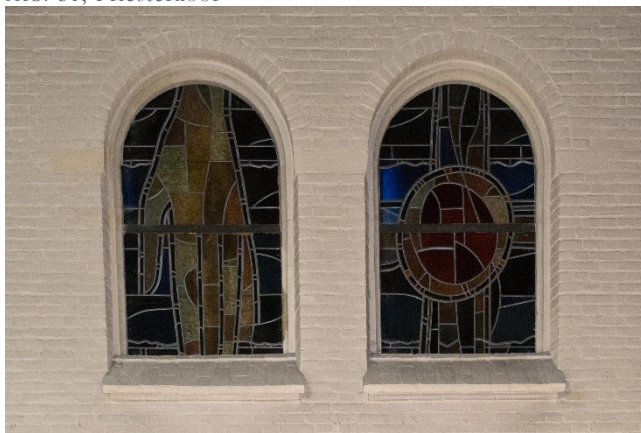
Priesterkoor ruimte 0.2

Afb. 51, Priesterkoor

Afb. 52, Priesterkoor, toegang naar sacristie

Afb. 53, Priesterkoor, glas-in-loodramen

Afb. 54, Preekstoel, toegang naar altaarkapel

Altaarkapel ruimte 0.3

Afb. 55, Altaarkapel, plafond

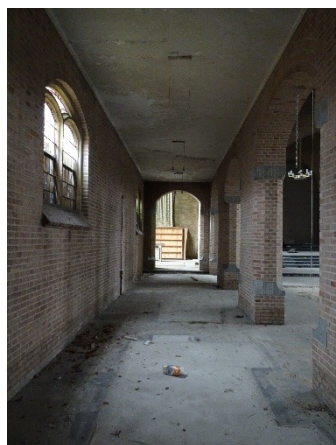

Afb. 56, Altaarkapel, glas-in-loodraam, driepasmotief

Gang ruimte 0.4

Afb. 57, Gang, zicht naar priesterkoor

Afb. 58, Gang, zicht naar altaarkapel

Zijbeuk ruimte 0.5

Afb. 59, Zijbeuk, zicht naar scheidingsmuur

Afb. 60, Zijbeuk,

Zijaltaar ruimte 0.6

Afb. 61, Zijaltaar

Afb. 62, Zijaltaar, zicht vanuit portaal

Sacristie ruimte 0.7

Afb. 63, Sacristie (foto: Stephan van der Horst)

Afb. 64, Sacristie (foto: Stephan van der Horst)

Afb. 65, Sacristie ruimte, glas-in-loodramen

Afb. 66, Sacristieruimte, zicht op priesterkoor

Portaal ruimte 0.8

Afb. 67, Portaal, deur naar sacristie

Afb. 68, Portaal, buitendeur

Hulpsacristie ruimte 0.9

Afb. 69, Hulpsacristie (foto: Stephan van der Horst)

Afb. 70, Hulpsacristie, glas-in-loodramen

Verdieping Sacristie ruimte 1.1

Afb. 71, Verdieping, trap

Afb. 72, Verdieping, spant

3.3.2 Wand- en plafondafrwerking

Natuurstenen elementen

Op de scheiding tussen de middenbeuk en de zijbeuk bevinden zwart marmeren zuilen die bakstenen spitsbogen dragen. De schacht van de zuil is gemaakt van Naamse gepolijste zwarte marmer, type *Noir de Denée*. Het kapiteel is gemaakt van gebouchardeerde blauwe hardsteen en heeft een uitzonderlijke en eigenzinnige versiering.

Afb. 73, Marmeren zuil, kapiteel

Afb. 74, Marmeren zuil, voetstuk

Op de scheiding tussen de middenbeuk en de gang bevinden rondboogvormige openingen. De rondboog wordt gedragen door twee kraagstenen. Onder de kraagstenen wordt het muurvlak afgeschuind. De afschuining loopt door tot twee onderliggende hoekstenen. De blauwe hardsteen is afgewerkt met een manuele behouwing met oude frijnslag.

Afb. 75, Blauwe hardsteen, hoekstenen

Afb. 76, Blauwe hardsteen, hoekstenen

Afb. 77, Blauwe hardsteen, hoeksteen

Afb. 78, Blauwe hardsteen, kraagsteen

In de bakstenen muren zitten ingemetsste wijdingskruisen uit blauwe hardsteen.

Afb. 78, Blauwe hardsteen, wijdingskruis, gang

Afb. 79, Blauwe hardsteen, wijdingskruis

Glas-in-loodramen

De glas-in-loodpanelen bestaan uit gekleurd kathedraalglas, geel (NCS kleur: S6030-Y20R) en wijnrode banden (RAL 3005), dikte 3mm. Ze zitten ingeklemd tussen brugstaven. De glas-in-loodramen staan op een afgeschuinde bakstenen lekdorpel tussen stijlen uit zandsteen. Achter de vlakken van de glas-in-loodpanelen zijn horizontale bindroeden aangebracht. Aan deze bindroeden werden aan de binnenzijde de glas-in-loodpanelen vastgebonden.

De zandstenen lijsten zijn structureel in orde en vertonen oppervlakkige steenerosie. Door vandalisme zijn ruitjes gebroken en is het loodvlechtwerk plaatselijk afgebroken.

Afb. 80, Glas-in-loodraam, altaarkapel

Afb. 81, Glas-in-loodraam, altaarkapel

Afb. 81, Glas-in-loodraam, hulpsacristie

Afb. 82, Glas-in-loodraam, zijbeuk

Schildering preekstoel

Afb. 83, Preekstoel, schildering

Afb. 84, Preekstoel, schildering

Spanten en plafondafwerking

Afb. 85, Plafondafwerking

Afb. 86, Spant

3.3.3 Binnenkozijnen

De binnendeuren zijn op een ambachtelijke manier opgebouwd volgens het principe van een opgeklampte deur. Tussen de stijlen aan de zijkanten zijn horizontale en verticale dwarsklampen geplaatst. De klampen zijn 'geroseerd' om ze een mooier uitzicht te geven.

Afb. 87, Binnendeur

Afb. 88, Binnendeuren

4. Waardestelling

4.1 Cultuurhistorische waardestelling

Aangezien de O.L.V. van Fatimakerk **niet** beschermd is als monument heeft er nog geen waardestelling plaatsgevonden. Als het pand vergeleken wordt met soortgelijke gebouwen op landelijk, regionaal of plaatselijk niveau kan men er echter wel onderstaande cultuurhistorische waarden aan toeschrijven:

4.1.1 Algemeen cultuurhistorische waarden

Het object is van algemeen belang wegens de cultuurhistorische waarden welke tot uitdrukking komen in het belang van het object als voorbeeld van een katholieke parochiekerk. De O.L.V. van Fatimakerk heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van de Rooms-Katholieke Kerk in het zuiden van Nederland.

4.1.2 Stedenbouwkundige en landschappelijke markering

De O.L.V. van Fatimakerk heeft een unieke ligging in het Tuindorp “De Burgh”. Hierdoor is het pand een stedenbouwkundig herkenningspunt voor de voorbijgangers.

De O.L.V. van Fatimakerk heeft stedenbouwkundig belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van de Rooms-Katholieke parochies in het zuiden van Nederland. In de eerste helft van de 20ste eeuw nam de bevolking van Eindhoven en de omliggende dorpen snel toe. De terreinen tussen de kernen werden omgevormd tot bouwterreinen waar op grote schaal gebouwd werd. De Rooms-Katholieke Kerk had grote materiële en immateriële invloed op de sociale en ruimtelijke structuur van deze stadsuitbreidingen. Elke nieuwe stadsuitbreiding werd voorzien van een nieuw kerkgebouw. Voor WOII waren dit nog kleine bescheiden kerkgebouwen. Na de wereldoorlog na de omvang van de kerken toe.

4.1.3 Architectuurhistorische waarden

De O.L.V. van Fatimakerk heeft architectuurhistorisch belang door de sobere traditionalistische bouwstijl met kenmerken van de Delftse school architectuur. Kenmerkend hiervoor zijn de toegepaste maatverhouding en de verfijnde ambachtelijke detailleringen. Deze kerk is daardoor van belang als voorbeeld voor de ontwikkeling van de kerkenbouw na WOII.

De kerk toont de overgang van de Delftse school naar de moderne bouwstijl van de wederopbouw architectuur. Kenmerkend voor van Buijtenen zijn het gebruik van baksteen in combinatie met gewapend beton, het gebruik van rond- en spitsbogen, de toepassing van bakstenen gewelven en de inbreng van asymmetrie in de plattegrond. Van Buijtenen ontwierp de kerk met een maatverhouding van 3:4 om zo de onderdelen rationeel te verdelen. Door deze verdeling ontstaat een maateenheid in de kerkruimte.

4.1.4 Ruimtelijke en ensemblewerking

De O.L.V. van Fatimakerk en het Tuindorp vormen een historisch stedenbouwkundige structuur. Het ensemble van de kerk de huizen rondom het Servaasplein zijn van eenzelfde bouwtijd en vormen een ruimtelijk ensemble. Dit ensemble is opgenomen in de cultuurhistorische waardenkaarten van Eindhoven.

4.2 Interne waardestelling

In de richtlijn voor bouwhistorisch onderzoek wordt aangegeven dat de bouwhistoricus het relatieve belang van de onderdelen van het pand moet waarderen.

In deze interne waardestelling zijn de waarden van het perceel, het object en de onderdelen onderling vergeleken en geïnterpreteerd als hoge-, positieve- of indifferente waarde. Bijbehorend aan de tekstuele waardestelling zijn representatietekeningen in dit rapport opgenomen. Deze tekeningen bieden een inzichtelijk handvat om de tekstuele waardenstelling te begrijpen maar kunnen nooit los van de tekstuele waardestelling geïnterpreteerd worden.

Hoge waarde: blauw

Deze zijn van cruciaal belang voor de structuur en/of de betekenis van het geheel. *Voor deze onderdelen is restauratie en conservatie gewenst. Ze worden bewaard in hun huidige toestand of gerestaureerd (storende verbouwingen kunnen ten gunste van hoog gewaardeerde onderdelen verwijderd worden). Hierdoor wordt de ruimte maximaal geëerbewaard.*

Positieve waarde: groen

Deze zijn van belang voor de structuur en/of de betekenis van het geheel. *Hiertoe behoren o.a. ingrijpend gerestaureerde elementen (of volledig vervangen naar oorspronkelijk model) waarbij de erfgoedwaarde hersteld of behouden werd. Ingrepen en aanpassingen die nodig zijn voor het goed functioneren van het gebouw zijn mogelijk, maar met respect voor het originele gebouw.*

Indifferente waarde: geel

Deze zijn van relatief weinig belang voor de structuur en/of de betekenis van het geheel. *Hiertoe behoren ook nieuwe ingrepen of toevoegingen die met respect voor de historische context zijn uitgevoerd. Voor deze onderdelen is behoud niet essentieel, wijzigingen en/of vervanging zijn mogelijk.*

4.2.1 Hoge waarde

De bouwmassa is overwegend hoog gewaardeerd. De hoog waardevolle onderdelen zijn hieronder puntsgewijs beschreven.

- De bouw van de kerk ging samen met de planmatige aanleg van het Servaasplein.
- De hoofdvorm van het gebouw is een representatieve vorm van een wederopbouwkerk.
- De hoofdstructuur van bakstenen buitenwanden en de dakconstructie is typerend voor de bouwperiode.
- De spanten boven de middenbeuk, de altaarkapel, de kap boven de sacristie en het gewelf boven het koor zijn waardevolle onderdelen.
- De vormgeving van de raam- en deuropeningen dragen bij aan de authentieke en oorspronkelijke sfeer van het gebouw.
- De toepassing van een vast maatsysteem zorgt eenheid in het pand.
- Typerend voor het ontwerp van de O.L.V. van Fatimakerk is de toepassing van traditionele bouwmaterialen zoals baksteen en hout in een ambachtelijke bouwwijze. Dit is onder andere zichtbaar in het toepassen van natuurstenen bouwonderdelen.
- De vier kleine figuratieve glas-in-loodramen in het koor zijn ontworpen voor de kerk en verbeelden het gebed voor Maria, het 'Wees gegroet Maria' met voorstellingen van de hand, zon, korenaar en duif. Ze zijn gaaf bewaard gebleven en representeren de voormalige religieuze functie van de O.L.V. van Fatimakerk. Ze worden bij voorkeur ter plekke behouden. Hierbij zijn energiebesparende maatregelen toegestaan.
- De bovenzijde van het glas-in-loodraam van de altaarkapel heeft artistieke waarde door de verfijnde uitwerking van de gebogen raamstijlen en de toepassing van het driepasmotief in de bovenste glas-in-loodpanelen.
- De klok in de dakruiter heeft een hoge waarde als representatie van de voormalige O.L.V. van Fatimakerk. De klok wordt bij voorkeur in het gebouw bewaard.

4.2.2 *Positieve waarde*

De positief gewaardeerde onderdelen zijn op zichzelf van een hoge kwaliteit maar zijn in mindere mate van belang voor de beleving van de met hoge waarde gewaardeerde onderdelen. Dit kan komen doordat deze onderdelen ontstaan zijn in een andere bouwperiode of aanmerkelijk minder architectonische kwaliteit hebben dan de hierboven omschreven gebouwdelen.

- De blauwe hardstenen optreden naar het hoofdaltaar zijn ontworpen en gemaakt voor de kerk. Door het verwijderen van het kerkinterieur hebben ze geen functie meer. De onderdelen kunnen daarom op een andere plaats in het gebouw hergebruikt worden.
- De glas-in-loodramen zijn vakkundig gemaakt en ontworpen voor de kerk. Toch zijn ze niet gaaf bewaard en zijn onderdelen van de glas-in-loodpanelen beschadigd. Ze hebben een positieve waarde en kunnen naar oorspronkelijk model gereconstrueerd worden. Hierbij zijn energiebesparende maatregelen, comfort verhogende aanpassingen en functionele wijzigingen toegestaan indien die de artistieke en architecturale waarde niet aantasten. Hierbij is een hedendaags raamkozijn denkbaar dat door zijn vormgeving past in het historische beeld.
- Interieurelement: De opgeklampte binnendeuren hebben een positieve waarde vanwege de ambachtelijke detaillering. Ze kunnen als binnendeur op een andere plaats gebruikt worden.
- De dakruiter verhoogd de beleving van het gebouw en draagt bij aan de authentieke sfeer van het gebouw. Deze heeft echter zijn religieuze functie als Angelustoren met klokje verloren. Er kan gezocht worden naar een andere functie die in deze vorm past. Bijvoorbeeld als lichtopening of lantaarn in het dakvlak. Toevoegingen van hedendaagse materialen zijn hierbij toegestaan.
- De dakpannen waren volgens het bestek roodkleurig en zijn vermoedelijk in de loop der tijd vervangen. De dakafwerking heeft daarom een positieve waarde. Deze kan vervangen worden naar oorspronkelijk model. Dakgoten die niet in het zicht zitten kunnen met hedendaagse materialen hersteld worden.
- De decoratieve preekstoel representeert de voormalige religieuze functie van het gebouw. Daarnaast is het behoud van een preekstoel in een Eindhovense kerk zeldzaam omdat de meeste exemplaren na het Tweede Vaticaans Concilie weggehaald werden. De decoratieve schildering heeft artistieke waarde. Er kan gezocht worden naar een andere functie die in deze vorm past.
- De dragende binnenmuren in de sacristie en hulpsacristie zijn van ondergeschikt belang. Ze vervullen vermoedelijk wel een constructieve functie en krijgen daarom een positieve waarde.

4.2.3 *Indifferente waarde*

De indifferent gewaardeerde onderdelen zijn minder gewaardeerd door de beperkte bijdrage die ze hebben op de ruimtelijke staat van het gebouw, de beperkte architectonische of bouwhistorische kwaliteit of de geringe bijdrage die de onderdelen hebben op het verhaal van het gebouw.

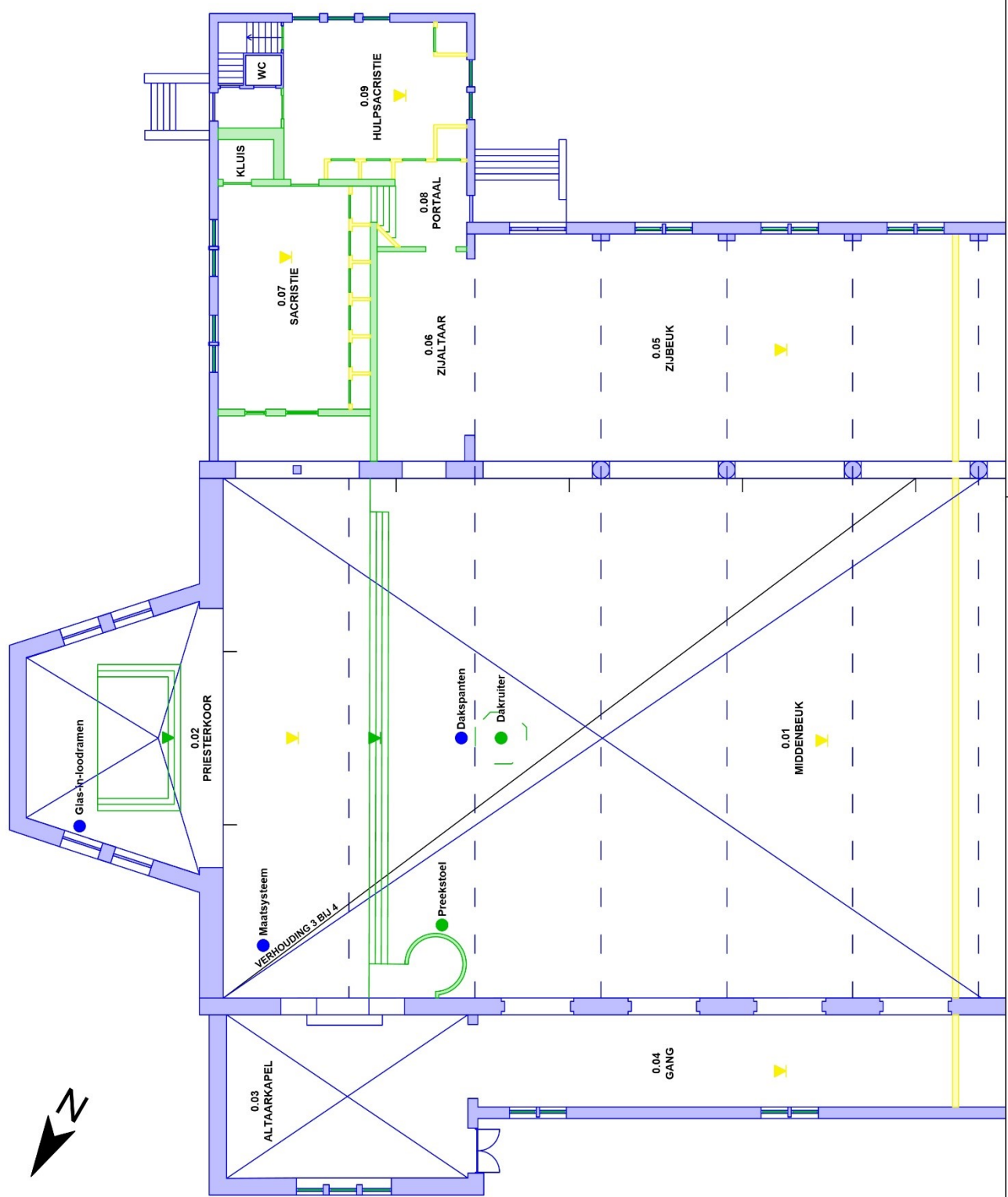
- Door de opdeling van de kerkruijmt in twee verschillende eigenaren en het herbestemmen van het interieur is de architecturale ruimtewerking in grote mate aangetast. De ruimtebeleving is met name sterk aangetast door de plaatsing van de grote scheidingswand tussen de voor- en de achterkant. Deze scheidingsmuur heeft een indifferente waarde.
- De vloertegels hebben geen toegevoegde waarde. Ingrepen en energiebesparende maatregelen zijn toegestaan in de vloeropbouw.
- Enkele binnenwanden in de sacristie en hulpsacristie zijn van ondergeschikt belang en krijgen daarom een neutrale waarde.
- Het rookkanaal op het dak van de sacristie is vermoedelijk in de jaren '80 aangebracht en heeft daarom een indifferente waarde.

4.3 Waardestellende tekeningen

LEGENDE WAARDESTELLING

Object

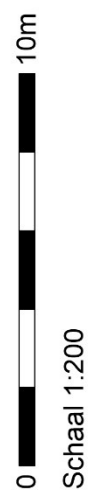
- Hoge monumentwaarde
- Positieve monumentwaarde
- Indifferente monumentwaarde
- Monumentwaarde van plafond, zoldering of kap
- Monumentwaarde van vloer
- Monumentwaarde interieurelement

Dewitte Architecte
Bureau voor bouwhistorisch onderzoek
Vlokhovenseweg nr. 4
NL-5625 WP Eindhoven
+31 40 242 66 40
+31 (0)6 33 80 81 34

O.L.V. van Fatimakerk
Servaasplein nr. 2-3

Bestaande toestand
Begane grond

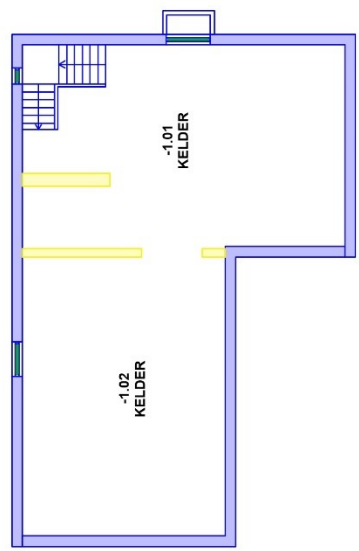
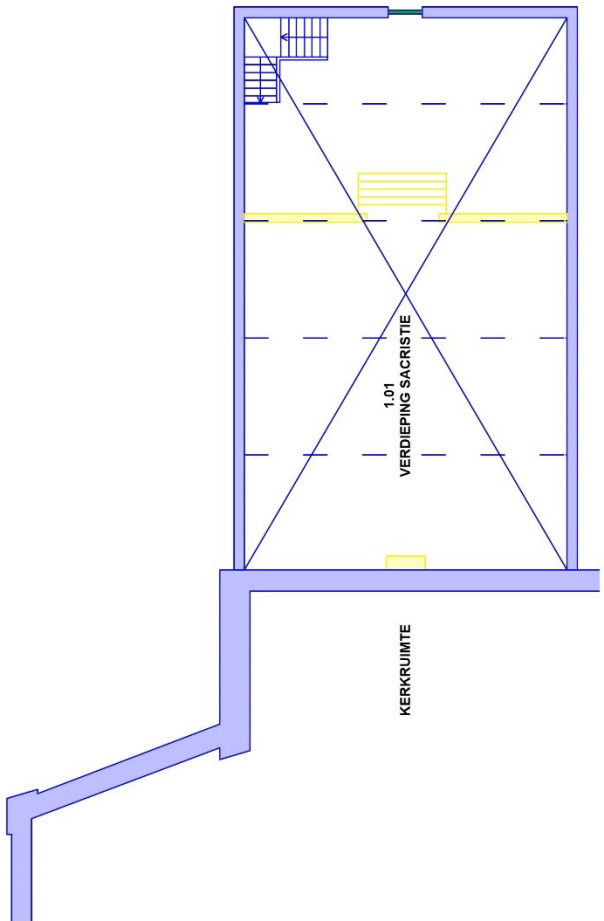

Datum: **5-2-20**
Bladnr: **1**

LEGENDE WAARDESTELLING

Object

- Hoge monumentwaarde
- Positieve monumentwaarde
- Indifferente monumentwaarde
- Monumentwaarde van plafond, zoldering of kap
- Monumentwaarde van vloer
- Monumentwaarde interieurelement

Dewitte Architecte
Bureau voor bouwhistorisch onderzoek
Vlokhovenseweg nr. 4
NL-5625 WP Eindhoven
+31 40 242 66 40
+31 (0)6 33 80 81 34

O.L.V. van Fatimakerk
Servaasplein nr. 2-3

Bestaande toestand
Verdieping en kelder

0 10m
Schaal 1:200

Datum:
30-1-20

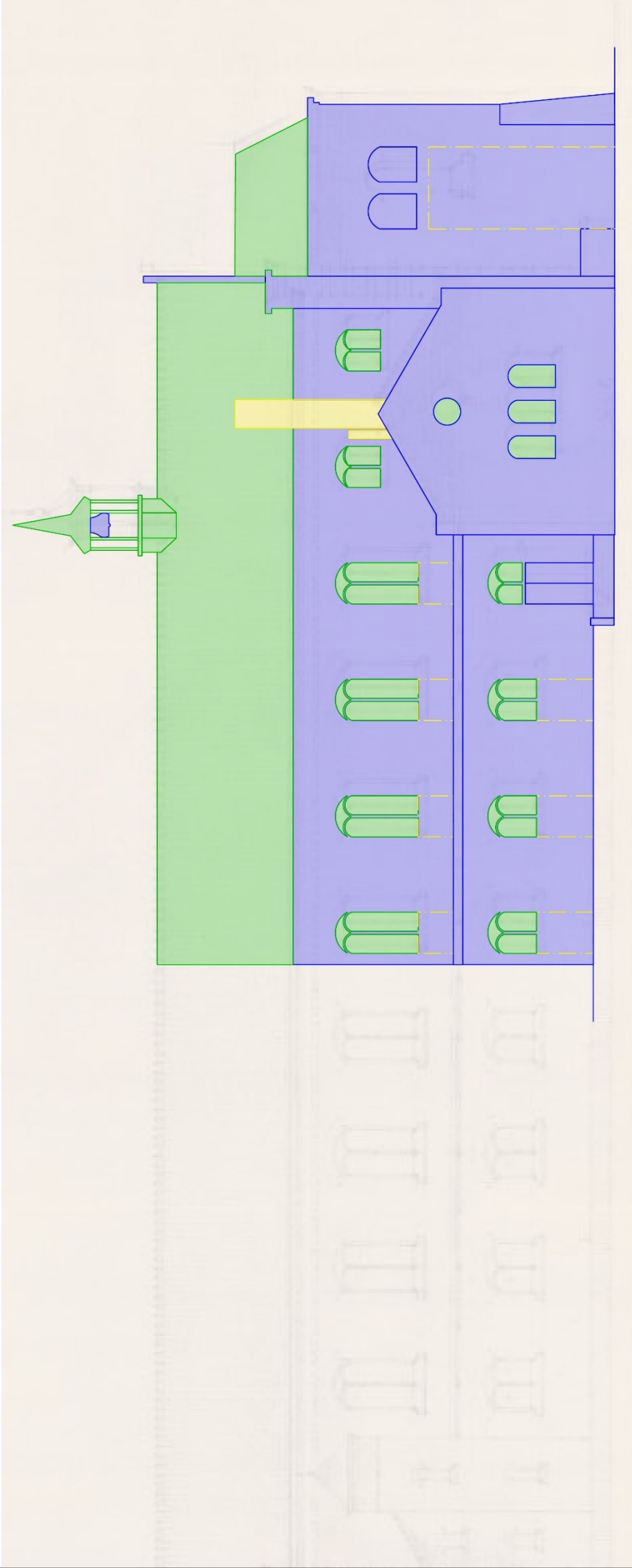
Bladnr:
2

Dit plan is eigendom van de ontwerper, het mag niet afgedrukt, gekopieerd of overgemaakt worden aan derden, zonder schriftelijke toestemming van de ontwerper

LEGENDE WAARDESTELLING

Object

- Hoge monumentwaarde
- Positieve monumentwaarde
- Indifferentie monumentwaarde
- Monumentwaarde van plafond, zoldering of kap
- Monumentwaarde van vloer
- Monumentwaarde interieurelement

Dewitte Architecte
Bureau voor bouwhistorisch onderzoek
Vlokhovenseweg nr. 4
NL-5625 WP Eindhoven
+31 40 242 66 40
+31 (0)6 33 80 81 34

O.L.V. van Fatimakerk
Servaasplein nr. 2-3

Bestaande toestand
Zuidgevel

0 10m
Schaal 1:200

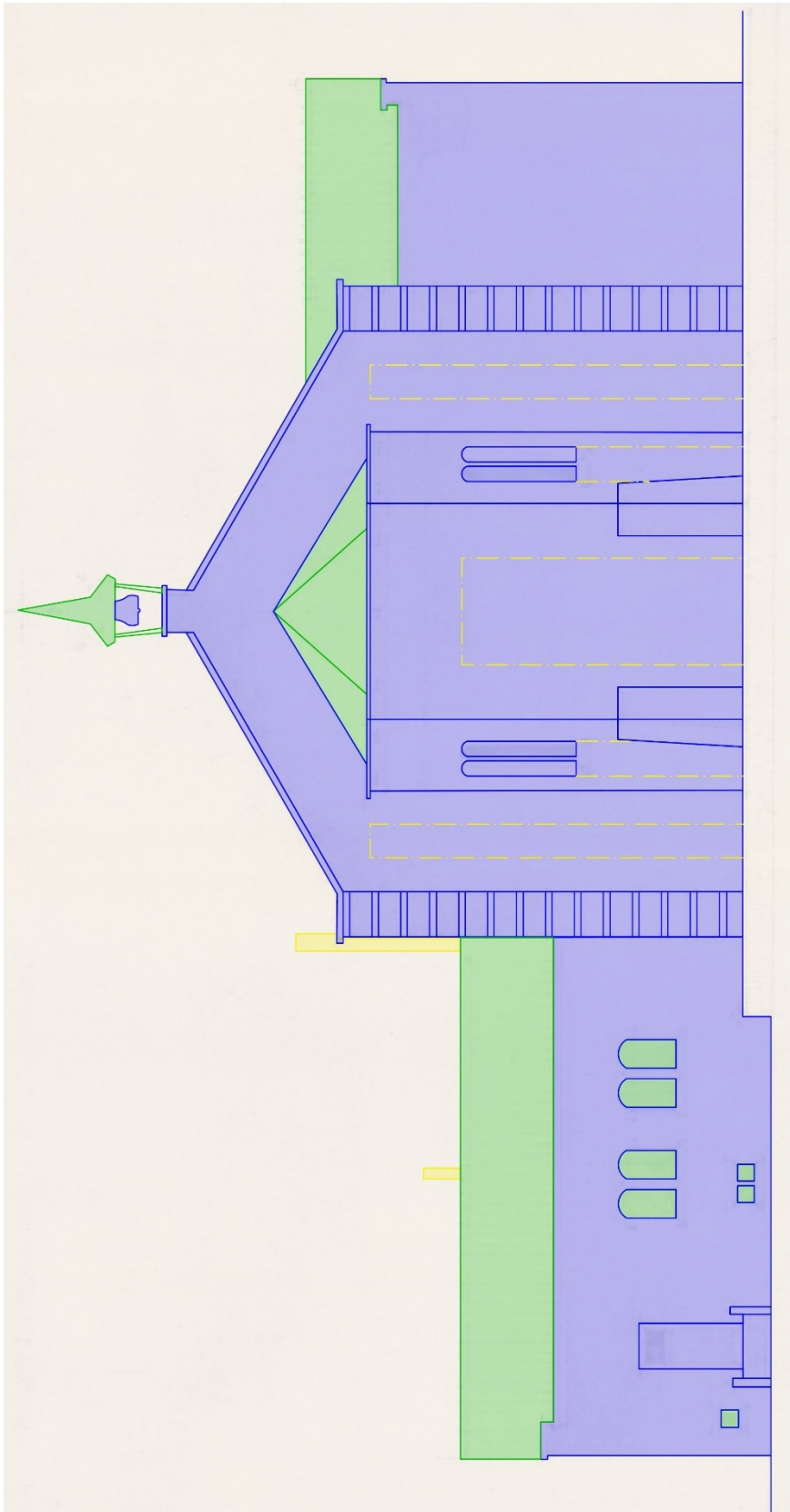
Datum:
5-2-20

Bladnr:
3

LEGENDE WAARDESTELLING

Object

- Hoge monumentwaarde
- Positieve monumentwaarde
- Indifferente monumentwaarde
- Monumentwaarde van plafond, zoldering of kap
- Monumentwaarde van vloer
- Monumentwaarde interieurelement

Dewitte Architecte
Bureau voor bouwhistorisch onderzoek
Vlokhovenseweg nr. 4
NL-5625 WP Eindhoven
+31 40 242 66 40
+31 (0)6 33 80 81 34

O.L.V. van Fatimakerk
Servaasplein nr. 2-3

Bestaande toestand
Oostgevel

0 10m
Schaal 1:200

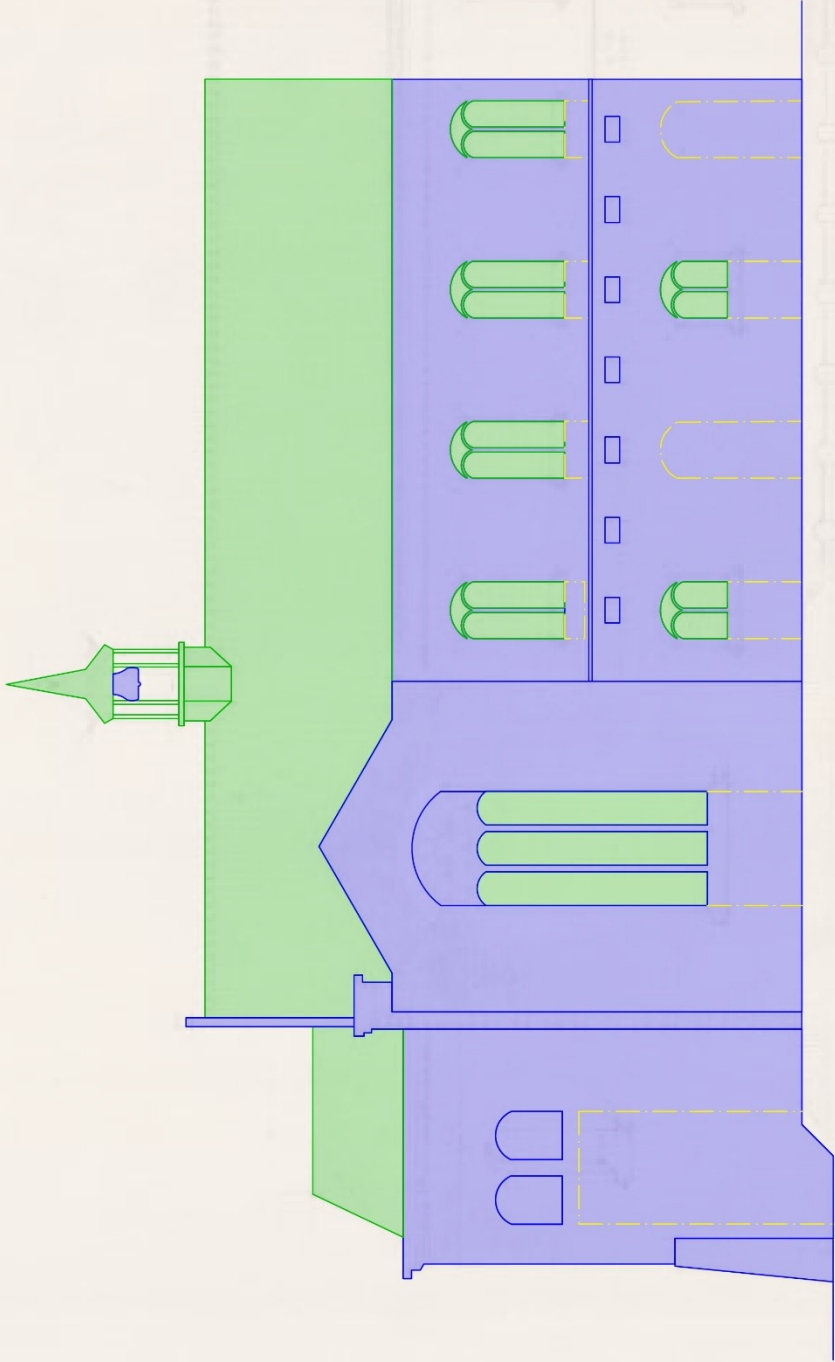
Datum:
5-2-20

Bladnr:
4

LEGENDE WAARDESTELLING

Object

- Hoge monumentwaarde
- Positieve monumentwaarde
- Indifferente monumentwaarde
- Monumentwaarde van plafond, zoldering of kap
- Monumentwaarde van vloer
- Monumentwaarde interieurelement

Dewitte Architecte
Bureau voor bouwhistorisch onderzoek
Vlokhovenseweg nr. 4
NL-5625 WP Eindhoven
+31 40 242 66 40
+31 (0)6 33 80 81 34

O.L.V. van Fatimakerk
Servaasplein nr. 2-3

Bestaande toestand
Noordgevel

0 10m
Schaal 1:200

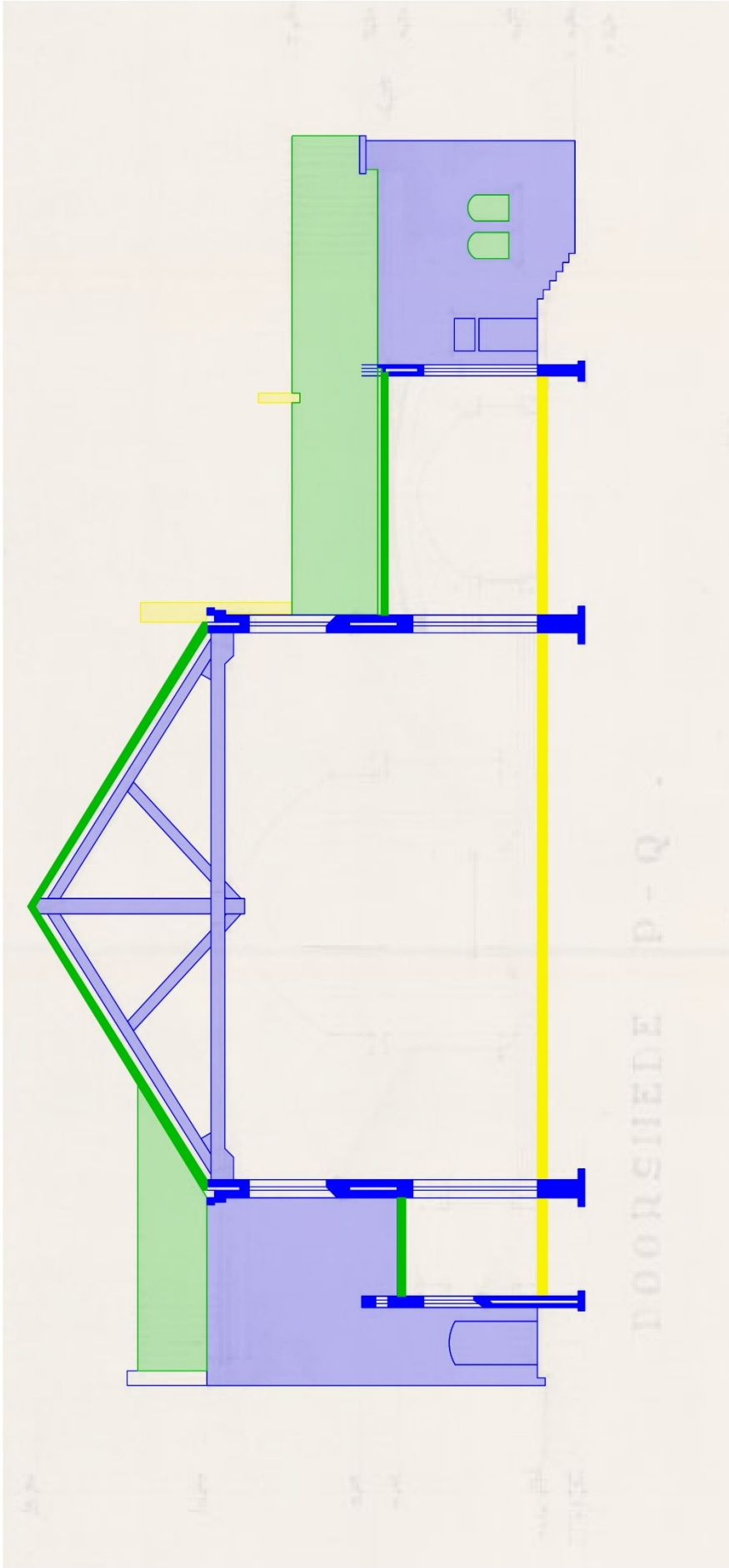
Datum:
5-2-20

Bladnr:
5

LEGENDE WAARDESTELLING

Object

- Hoge monumentwaarde
- Positieve monumentwaarde
- Indifferente monumentwaarde
- Monumentwaarde van plafond, zoldering of kap
- Monumentwaarde van vloer
- Monumentwaarde interieurelement

Dewitte Architecte
Bureau voor bouwhistorisch onderzoek
Vlokhovenseweg nr. 4
NL-5625 WP Eindhoven
+31 40 242 66 40
+31 (0)6 33 80 81 34

O.L.V. van Fatimakerk
Servaasplein nr. 2-3

Bestaande toestand
Westgevel

0 10m
Schaal 1:200

Datum:
5-2-20

Bladnr:
6

5. Aanbevelingen

Hoge cultuurhistorische waarden kunnen u misschien afschrikken. Toch zijn er ook mogelijkheden voor eventuele verbouwingen aanwezig.

- De inplanting van de O.L.V. van Fatimakerk biedt kansen voor een herbestemming. Daarom is het van belang om bij deze kerk het omringende terrein mee op te nemen in de planvorming en een relatie tussen beiden te zoeken. Nieuwbouw op het terrein kan het herbestemmen van de kerk financieel haalbaar maken. De groene omgeving met waardevolle bomen kan hierbij een meerwaarde zijn.
- Bij eventuele bouw van bijgebouwen is het een aanbeveling om de oude locaties van de bijgebouwen als uitgangspunt te nemen (zie kadasterkaarten). Zo blijft de logica van het historische geheel intact.
- Het is voor het kerkgebouw belangrijk dat de inspiratie voor ingrepen of nieuwe toevoegingen geen conflict oproepen met het bestaande. Het kan een logischere keuze zijn om de nieuwe ingrepen geïnspireerd te laten zijn op het bestaande gebouw. Dat kan de ene keer in een traditionele vorm, de andere keer op een meer eigentijdse wijze. Daardoor zijn de nieuwe onderdelen afleesbaar ten opzichte van het 'oude werk'.
- De lichttoetreding in de kerk is door de aanwezigheid van de glas-in-loodramen beperkt. Het zou voor de beleving van het interieur positief uitwerken als er op enige manier voor extra lichtinval gezorgd kan worden. Het is aan te bevelen om dit dan in het verlengde van de glas-in-loodramen te doen en de bestaande maatverhoudingen te respecteren.
- De bestaande glas-in-loodramen hebben architecturale waarde. Het kan een optie zijn om het schrijnwerk naar bestaand model te vervangen. Hierbij kunnen de profielen verdikt worden om plaatsing van isolerend glas toe te laten maar niet verbreed om de aanzichtbreedtes aan binnen- en buitenzijde gelijk te houden.
- Aangezien de kapafwerkingen aan de binnenzijde een hoge cultuurhistorische waarde hebben is het aan te bevelen om het dak te isoleren met een buiten-beschot isolatie. Hierdoor komt het pannendak iets hoger te liggen. Dit kan in principe uitgevoerd worden zonder beeldverstoring.
- Het is aan te bevelen om de schade aan het gebouw op korte termijn te herstellen. Hierbij kunnen de richtlijnen van ERM, stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg gevolgd worden. Door achterstallig onderhoud zijn de hemelwaterafvoeren op sommige plaatsen weggefallen. Hierdoor staan de buitenmuren vochtig.
- Duurzame maatregelen zoals het plaatsen van zonnecollectoren op het grote dakvlak aan de zuidzijde zijn denkbaar omdat dit dakvlak niet zichtbaar is vanaf het Servaasplein.

6. Literatuur- en bronnenoverzicht

GRIJPINK, J., Van Hamers tot Alkemade, 75 jaar Parochie St.Gerardus Majella te Stratum, 2000

GRINTEN, P.v.d., Beknopte geschiedenis van de Parochie Sint Joris te Eindhoven, 2019

HENDRIKS, L., HOEVE, J. van der, Richtlijn bouwhistorisch onderzoek, Rijksgebouwendienst en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2009

LA Architecten Ingenieurs & Kruit Kok Landschapsarchitecten, Voorlopig ontwerp Fatimakerk Eindhoven, 23-10-2019

SICKING, J., Sint Joris in Stratum, 1958

SPIERINGS, Pauline, Wij horen vandaag geen biecht, Eindhoven Eikenburg, 2018

Archieven:

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC), www.bhic.nl, kadasterplannen

Gemeente Eindhoven, bouwarchief, bouwvergunning 7/48

Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE), Raiffeisenstraat 18, 5611 CH Eindhoven, www.rhc-eindhoven.nl

Online:

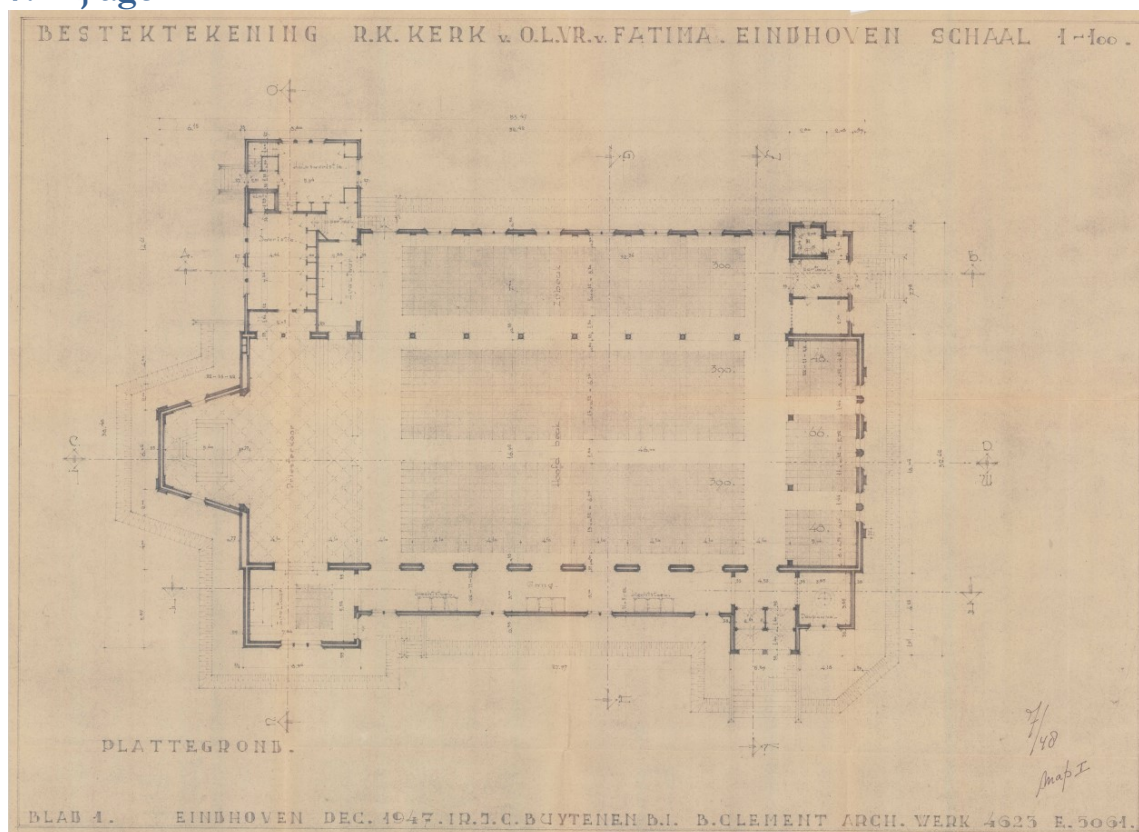
<https://www.eindhoveninbeeld.com/>

<https://zoeken.hetnieuweinstituut.nl/nl>

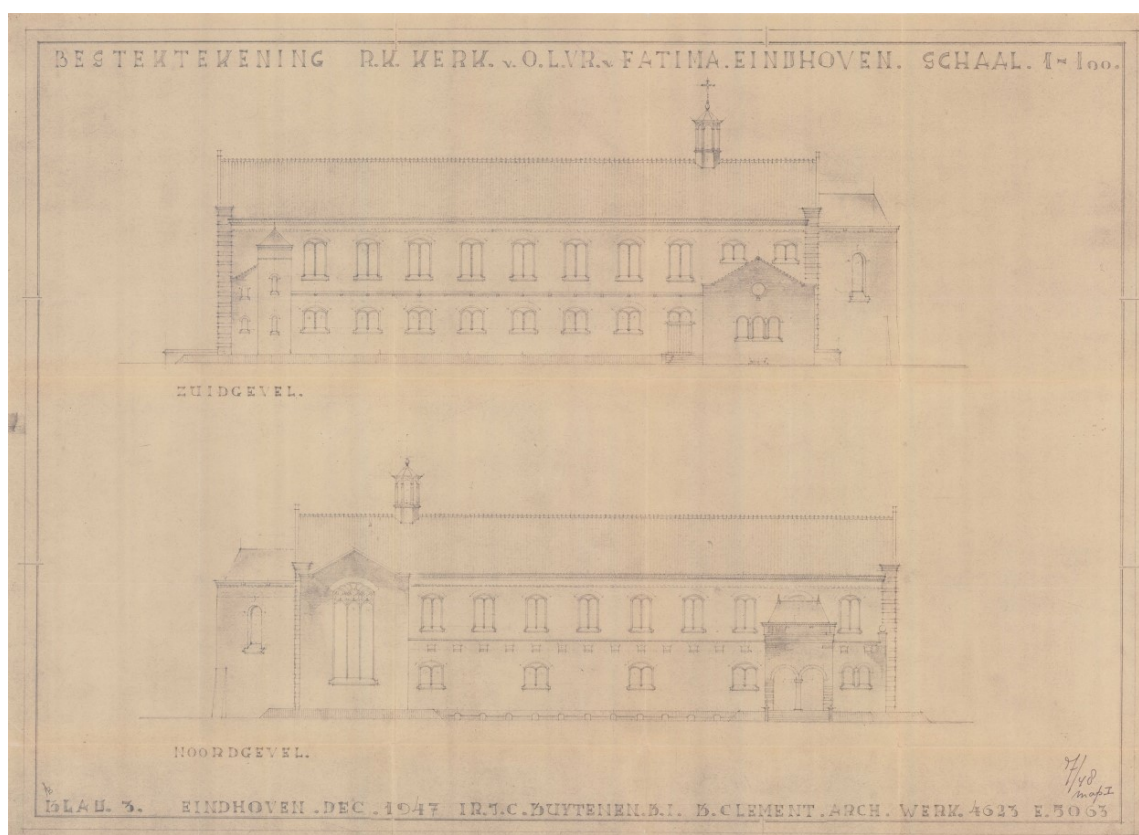
<https://www.stichtingerm.nl/onderhoud-en-restauratie/herstel-onderhoud/glas-in-lood>

<https://www.stichtingerm.nl/infobladen>

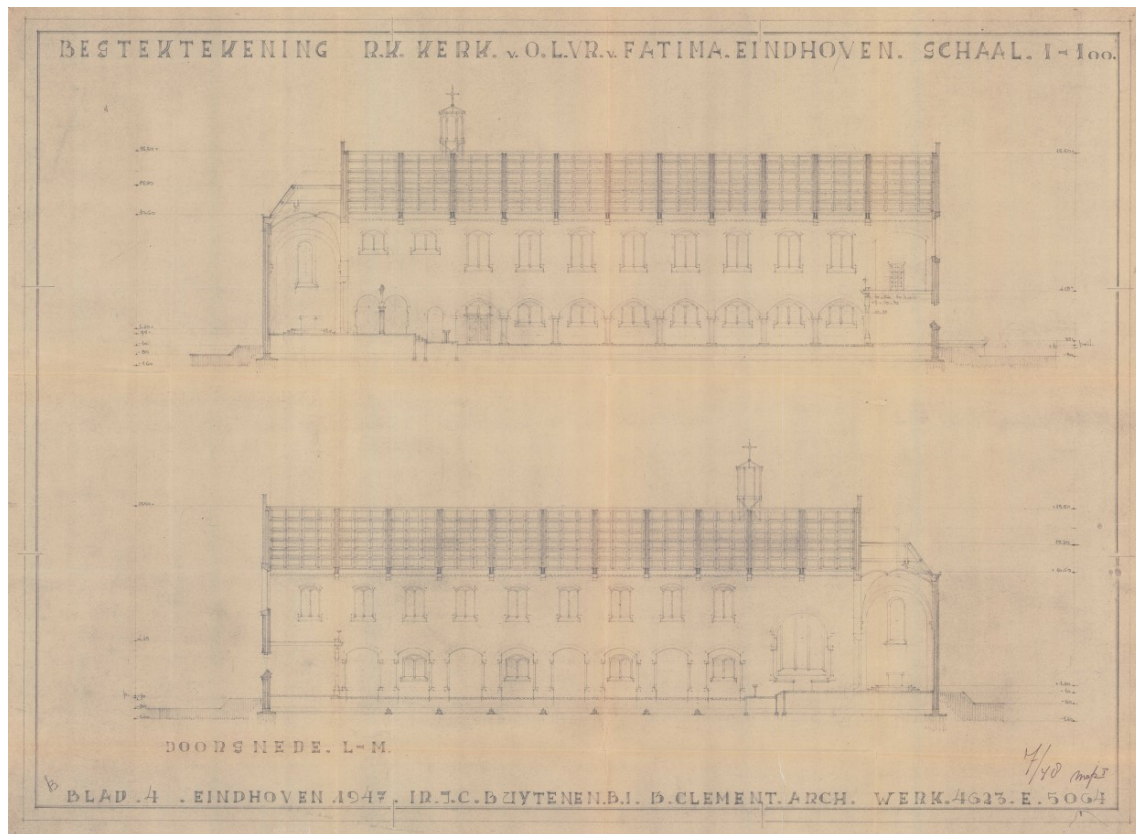
7. Bijlage

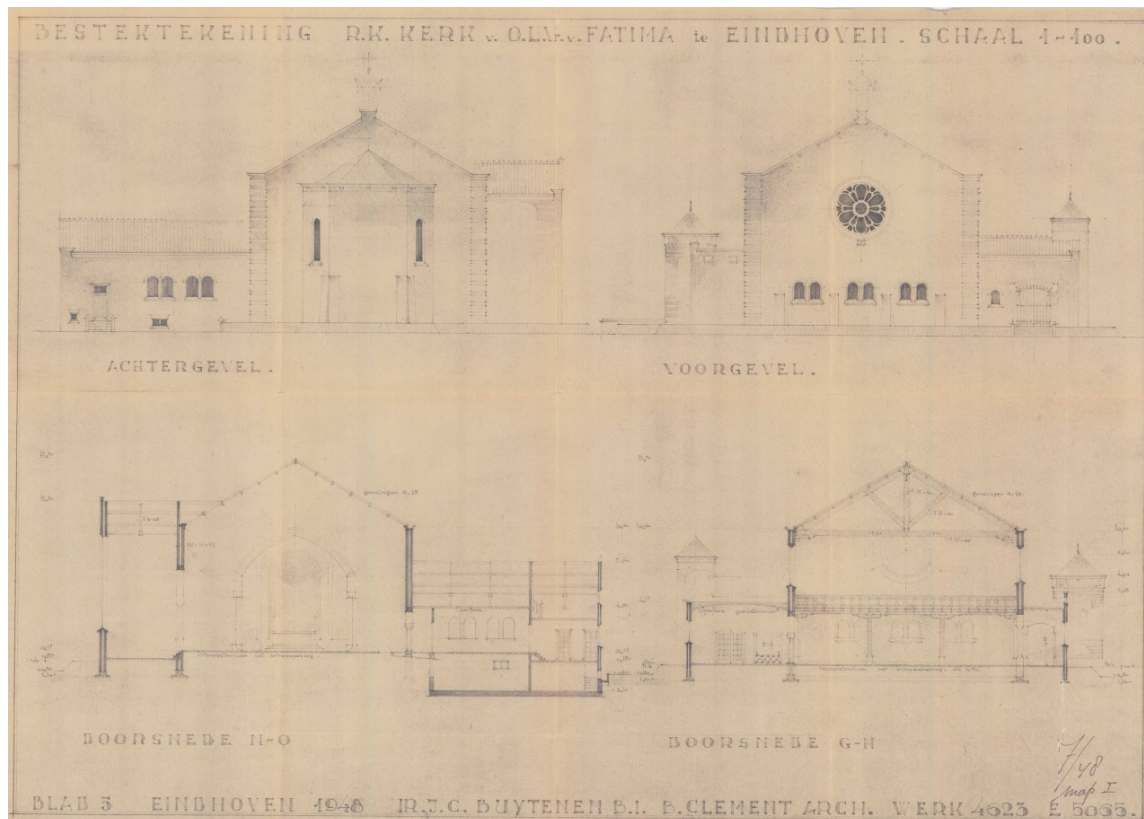
Plattegrond, Bestektekening december 1947, goedkeuring februari 1949

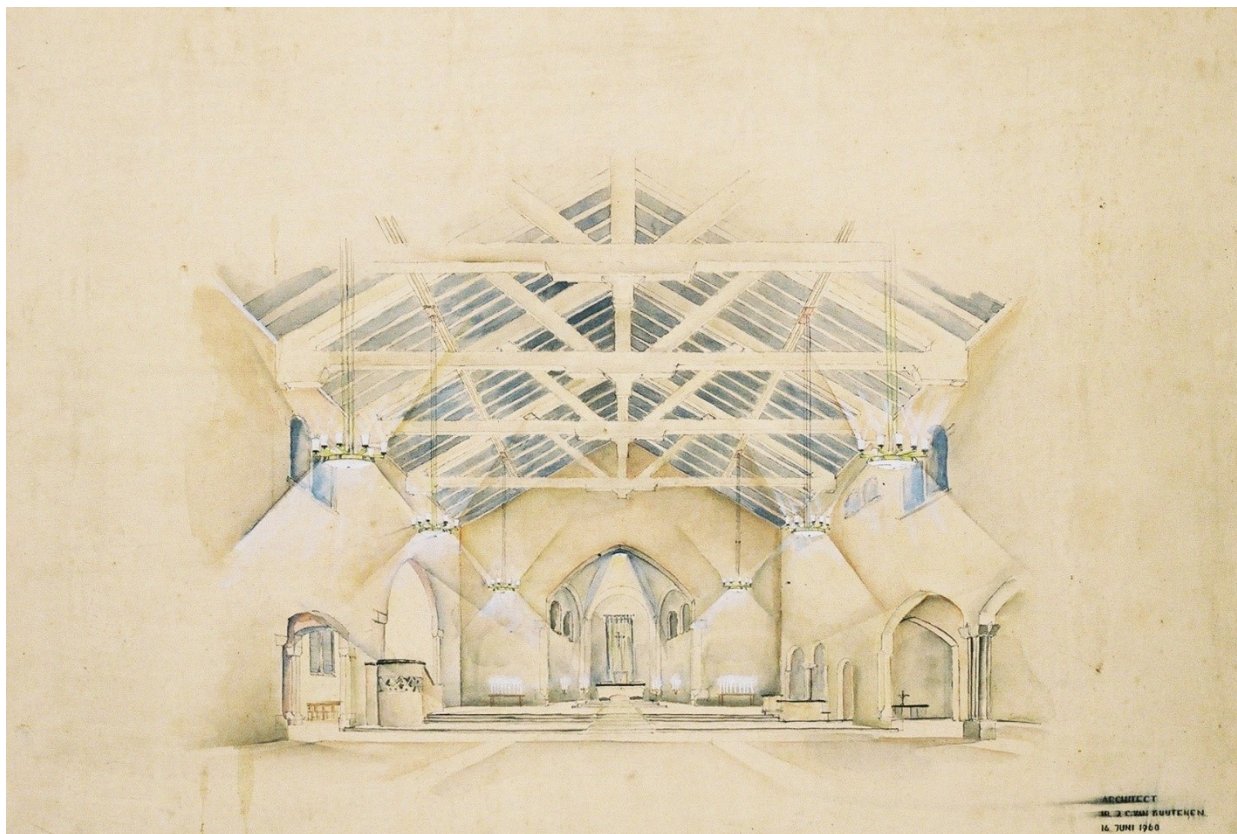
Zuid- en noordgevel, Bestektekening december 1947, goedkeuring februari 1949

Langsdoorsneden, Bestektekning december 1947, goedkeuring februari 1949

Achter- en voorgevel, dwarsdoorsnede, Bestektekning december 1947, goedkeuring februari 1949

Schets interieur, Architect Ir. J.C. van Buijtenen, 16 juni 1960¹⁵

¹⁵ Foto: Stephan van der Horst, Tentoonstelling bij sluiting van de O.L.V van Fatimakerk